

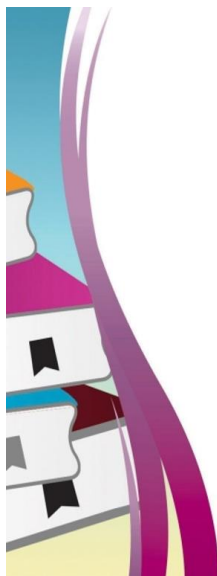

Трачук Олена,
вчитель початкових класів
Міцівецької гімназії
Новодунаєвецької селищної ради
Кам'янець-Подільського району

Читацька компетентність молодшого школяра

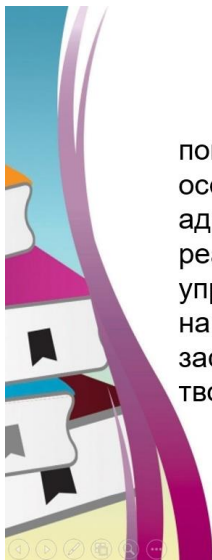
У презентації обґрунтовано значення читацької діяльності молодших школярів, розкрито сутність та компоненти читацької компетентності здобувачів освіти.

Ключові слова: освітній процес, читацька діяльність, читацька компетентність молодшого школяра, компоненти читацької компетентності.

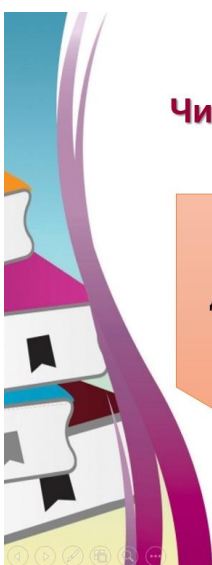
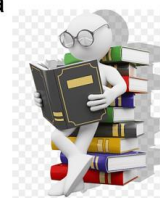

**«Люди перестають мислити,
коли перестають читати»**

Дені Дідро

Очікування сучасного суспільства сьогодні пов'язані насамперед з формуванням особистості, яка здатна гнучко та оперативно адаптуватися до нових вимог, адекватно реагувати на нові виклики, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, навчатися упродовж життя, компетентно застосовувати здобуті знання, розвиватися та творити.

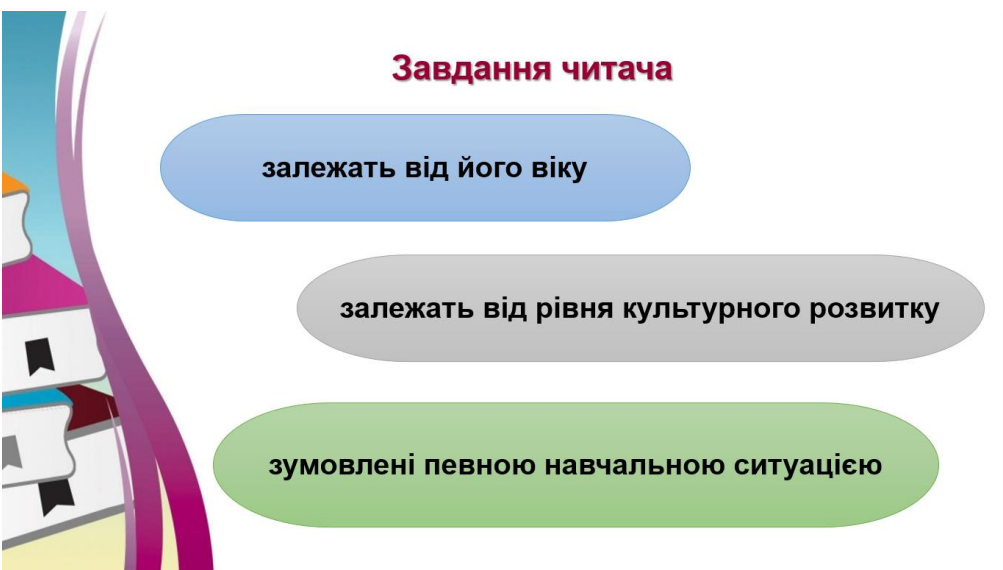
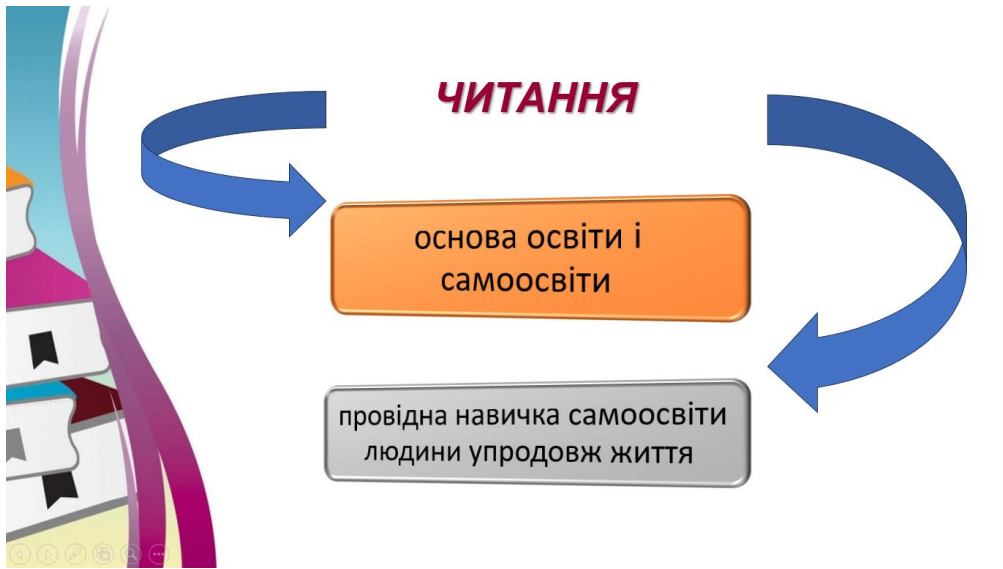

Читання пронизує усі сфери життєдіяльності

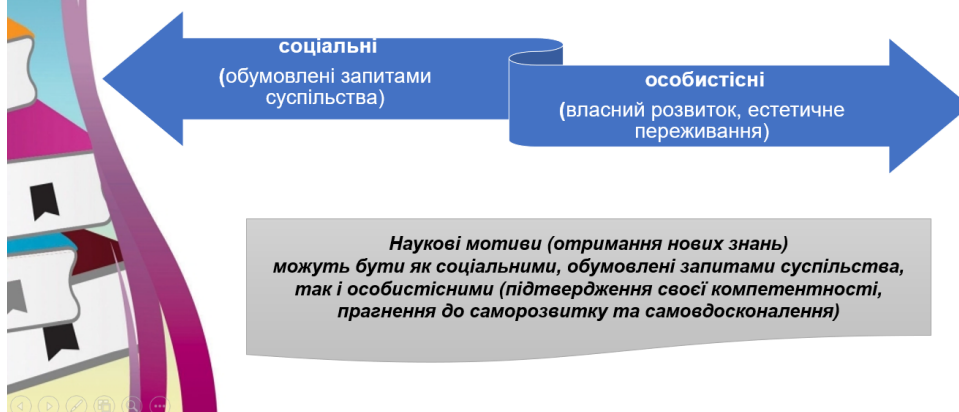

Успішне засвоєння інформації потребує:

- збільшення темпу читання,
- швидкості ,
- якості розуміння прочитаного,
- прийняття рішення

Мотиви читацької діяльності

Предмет читання

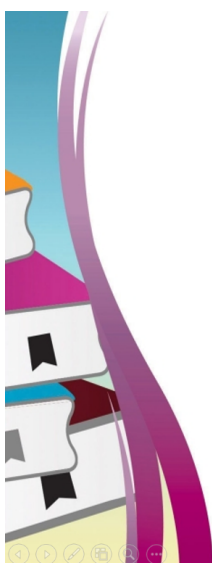
Засіб досягнення мети – навичка читання
(технічний аспект процесу читання),
система умінь, необхідних для повноцінного
сприймання й осмислення прочитаного

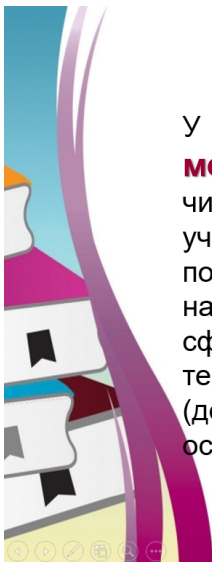
Процес читацької діяльності – це прийоми, якими користується читач для сприймання, усвідомлення і розуміння тексту, здатності до рефлексії на основі прочитаного

Читання – це не тільки вид діяльності особистості, а й складний психологічний процес, який характеризується двома взаємопов'язаними сторонами: *технічною* (рух очей і мовленнєва діяльність) і *мислительною* (сприймання і розуміння прочитаного, тобто взаємодія почуттів і думок читача) [3]

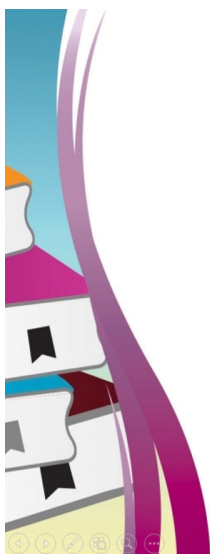
Читацька компетентність учня - сукупність освітніх елементів, яка виявляється у володінні системою літературних знань, умінь і навичок, переживань, емоційноціннісних орієнтацій, переконань особистості та здатності їх використовувати з метою пізнання навколишньої дійсності, задоволення власних потреб (пізнавальних, естетичних, самоосвітніх та ін.)

У методичному аспекті **читацька компетентність молодшого школяра** – це володіння комплексом читацьких знань, умінь і навичок, ціннісних ставлень учнів, які надають можливість учневі свідомо здійснювати пошук книг, відбір інформації для вирішення навчальнопізнавальних завдань і виявляються у процесі сформованості повноцінної навички читання, розуміння текстів різних жанрів, обізнаності з колом читання (доступного дітям цього віку), сформованості особистісних ціннісних суджень щодо прочитаного

У широкому значенні – **читацьку компетентність молодшого школяра** можна розглядати як комплексну характеристику особистості, яка вбирає в себе результати попереднього психічного розвитку, володіє достатньо сформованою навичкою читання, читацькими вміннями та навичками; має здатність до читацької самостійності, самооцінки, самоконтролю, творчого розв'язання літературних завдань; сформованість інтелектуальних операцій для повноцінного сприймання й осмислення твору, творчих літературних здібностей [1].

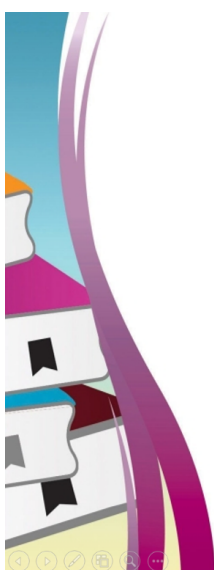

Читацька компетентність інтегрує в собі такі компоненти:

- **когнітивний** (знання);
- **комунікативний** (слухання, читання, говоріння, письмо);
- **ціннісний** (оцінні судження і ставлення учня до прочитаного);
- **діяльнісний** (уміння, навички, способи діяльності);
- **особистісно-творчий** (мотиваційно-ціннісні ставлення, прагнення особистості до навчання, пізнання і діяльності)

Когнітивний компонент передбачає володіння загальнокультурними і предметними знаннями як результатом навчально-пізнавальної діяльності, а також знаннями про способи діяльності. **Отже,** когнітивний компонент читацької компетентності передбачає, що читання текстів розглядається як пізнавальна діяльність учня, що охоплює смислове сприймання, мислительну обробку й інтерпретацію прочитаного, ознайомлення з біографічними відомостями майстрів художнього слова, володіння елементарними теоретико-літературними знаннями, розширення кола читання, формування свідомої мотивації до читання.

До комунікативного компонента читацької діяльності молодших школярів можна віднести мовленнєвий розвиток, який визначається зв'язністю, змістовністю та образністю мовлення, влучністю та доречністю використання мовних засобів у створенні художнього образу, вживання тропів та інтонаційних засобів виразності з метою передачі власних думок, почуттів; сформованість умінь, необхідних для повноцінного спілкування з художнім твором, уміння вести бесіду про прочитане, створювати власні висловлювання за змістом прочитаного (прослуханого), робити висновки, формулювати власну думку щодо прочитаного; відповідати на запитання за змістом прочитаного, уміти обґрунтувати свою відповідь.

До складу ціннісного компонента читацької діяльності можна віднести розуміння соціальних, морально-етичних цінностей, відображених у літературі; сформованість системи моральних і етичних цінностей учня (ставлення, ціннісні орієнтації, переживання та ін.); уміння визначати і обґрунтовувати своє ставлення до цих цінностей, відстоювати свої моральні позиції.

До діяльнісного компонента ми відносимо сформованість способів діяльності, володіння певними вміннями і навичками. **Отже** діяльнісний компонент читацької діяльності молодших школярів охоплює: удосконалення навички читання, системи читацьких умінь; активне застосування теоретико-літературних знань; аналіз твору; уміння фантазувати, уявляти, нестандартно мислити, вступати в діалог «авторчитач», самостійно і продуктивно працювати з книжкою, різними джерелами друкованої продукції, орієнтуватися у світі книжок, для знаходження необхідної інформації і задоволення власних пізнавальних потреб; активне спілкування.

До складу особистісно-творчого компонента

читацької діяльності можна віднести розвиненість мотивації до літературно-творчої діяльності, художніх здібностей, естетичної чутливості, творчої уяви; здатність до творчої діяльності; рівень читацької культури. Кожен із компонентів може бути представлений як інтегрована якість особистості.

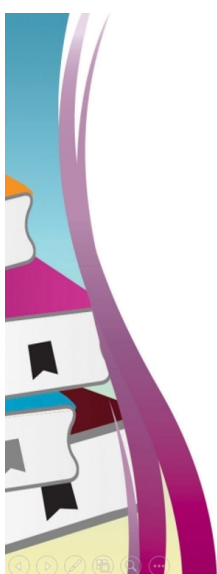
Складові у структурі читацької компетентності:

- **мовленнєва**, яка передбачає формування і розвиток мовленнєвих умінь і навичок
(уміння будувати усні й письмові монологічні висловлювання; брати участь у діалозі в процесі обговорення прочитаного твору; уміння висловлювати свої думки, використовуючи для цього як мовні, так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення; уміння ставити запитання; відповідати на запитання за змістом прочитаного твору; переказувати твір; образного мовлення; уміння виразно читати)
- **літературознавча**, яка передбачає формування основ теоретиколітературних знань і вмінь ними користуватися *(це практичне ознайомлення з літературознавчими поняттями; сприймання, аналіз літературного твору)*
- **бібліотечно-бібліографічна** – передбачає уміння учня працювати з книгою, періодичними виданнями як джерелами отримання інформації; наявність у молодших школярів певного кола читання; знання початкових бібліотечно-бібліографічних понять та вмінь користуватися довідковою літературою;
- **літературно-творча** – передбачає розвиток і реалізацію умінь і здібностей учнів;
- **емоційно-ціннісна** – передбачає розвиток емоційної і почуттєвої сфери учнів, уміння висловлювати оцінні судження щодо прочитаного.

Сформованість читацької компетентності молодшого школяра свідчить про:

- стійкість інтересу до читання;
- сформованість у нього знань про літературу як вид мистецтва і літературу як науку;
- сформованість основних умінь, необхідних для сприйняття, розуміння змісту творів різних жанрів і висловлення обґрунтованої оцінки твору;
- здатність застосовувати здобуті знання і вміння у власній літературній діяльності;
- розвиток творчих, власне, літературних здібностей;
- вироблення системи цінностей і емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу, до інших людей і до самого себе.

Рівень сформованості читацької компетентності свідчитиме про готовність випускника початкової школи до повноцінного сприйняття складніших за художньою формою і змістом літературних творів, засвоєння літературознавчих термінів в основній школі.

Список використаних джерел та літератури

1. Коваль Г.П., Іванова Л.І., Суржук Т.Б. Методика читання: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 280 с.
 2. Маранцман В.Г. Литературное и речевое развитие школьников в их взаимосвязи и специфике // Литературное и речевое развитие школьников. – СПб., 1992. – С. 68.
 3. Рыжкова Т.В. Литературное развитие младших школьников: Учебное пособие. - СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2006.
 4. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб. для вчителя. – К.: Освіта, 2007.
- Вашуленко О.В. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект / О.В.Вашуленко // Початкова школа. 2011 – № 1. – С. 48-50.